

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemam:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5:50
na mesec 1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (I. nadstropje levo), telefon št. 34.

Izbija vsak dan svojo izvenredno vrednost in premožnost.

Inserati veljajo: pet-rostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd.
to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:
celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravnistvo: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Po zasedanju deželnega zbora kranjskega.

II.

Da bi pred javnostjo vsaj navidezno opravičili gorostasno skrupulo, ki mu klerikale pravijo »novi ljubljanski občinski in volilni red«, so s podtikanji, z lažmi in natočevanji navalili na občinski svet, mestni magistrat in na župana Hribarja. Se nam doni v ušesih navdušena napitnica dr. Šusteršiča ob slavnostni otvoritvi hotela »Uniona«: takrat je dr. Šusteršič odkritosrečno priznal: »velike zasluge Hribarjeve za nagli razvoj Ljubljane in za moderni napredek v slovenski stolici: danes pa nam doné v ušesih arogantne hrulacije dr. Peganu in prof. Jareca, ki sta spriču dr. Šusteršiča devala v nič vse delovanje narodno - naprednega občinskega sveta ter sta odrekala županu Hribarju vsakršno zaslugo. Mlada moza, ki nista še na nobenem polju storila ničesar. — ali prav ničesar!«

Kar bi ju usposabljal, da smeta odrezati jermen Hribarjevega črevlja, sta se po naročilu svojih pajdašev v potu svojega obraza trudila, kako bi predstavila svetu vse belo kot črna, vsako zaslugo kot greh, vsak uspeh kot fiasko in blamažo. Ječljala sta, menceala in čenčala otročarije, deklarirala najvostni in razblinjala ostarijsko zabavljajo raznih discipliniranih pisarjev. Njuna govora, ki sta izšla kasneje v »Slovenec« izkoristila, spili na in popolnena, pa sta še vedno najžalostnejši dokument duševne in moralne inferiornosti njunega izvora. Nemogoče je pač trditi, da je nebes višnje, da je noč črna in solnce svetlo, in nemogoče je bilo tudi proforskemu vseznalcu in advokatskemu retorizmu uničiti v vseh slovenskih in celo v najsovražnejših nemških listih enodusno priznane zasluge občinskega sveta in njenega načelnika župana za čudovito nagli in krasni procvet Bele Ljubljane po potresni katastrofi. Ljubljana se je tekom poslednjih 14 let toliko temeljito izpremenila, da je tuji, ki jo po tej dobi vidijo iznova, ne morejo več spoznati. Iz majhnega, vsestransko zanemarljivega in zaostalega mesteca se je razvilo mahoma moderno, na vseh straneh izredno razširjeno mesto, ki ima danes vse naprave in uredbe idealno urejenih mest. Zgodovina te dobe pokaže, ka-

ko temeljite preuredbe so se izvršile v mestni upravi, v javnem zdravstvu, aprovizaciji, v higijskih, stanovanjskih, šolskih in vseh mogočih ozirih. Znano je, da se je od l. 1895. doslej vsa kanalizacija mesta najmodernejše preosnovala ter da se je žrtvovalo za nove, vzorne kanale 800.000 K. Od Nemcev je prevzel slov. obč. svet le par starih, napol podrtih in razpadlih kanalov, ki so bili torišče neštetiin podgan in gnezdo večnih epidemij. Koliko se je storilo za higijeno mesta z odpravo vseh vodnjakov, z uvedbo najmodernejšega sistema stranišč po vseh novih in tudi po veliki večini starih hiš, za koliko se je dvignilo zdravstvo z radikalno odpravo gnojišč in z neizprosno pritiskom na zanikarne hišne posestnike, z uvedbo vodovoda po vseh hišah ter z ostrimi stavbnimi predpisi pri vseh novih stavbah ter pri vseh adaptacijah in prezidavah, o tem more govoriti le dotičnik, ki je poznal škandalozne razmere v Ljubljani za časa nemškega občinskega režima in ki pozna razmere dandanes. Razloček med tedanjimi in današnjimi razmerami je naravnost velikanski ter mora tudi najfanatičnejši sovražnik slovenskega narodno-naprednega občinskega sveta priznati, da je spoštovanje. Ako tega ne moreta storiti dr. Pegan in prof. Jarec, je tega pač kriva le njuna vzgoja. Podoba sta potem umazanemu Židu, ki se počuti najsrečnejšega v zadulji, blata in smradu polni bajti, okoli katere kilometer daleč ni nobene vode. Kulturen človek pa ljubi svetlobo, zrak, vodo in milo!

Dr. Pegan in prof. Jarec sta govorila tudi o šolskem vprašanju v Ljubljani ter proti lastnemu prepričanju trdila, da je kričanje zanemarljivo, da je celo na kmetih bolje urejeno ter da so ljubljanske šole tako redke in majhne, da se niti mestni otroci ne morejo več sprejemati vanje. Dr. Pegan je pripovedoval, in njegovi kmečki tovariši so mu svedela na besedo verjeli, sledečo historico: »Prišel je nekoč k meni gospod, ki mi je tožil, da mora dati sina v nemško šolo, ker ga v slovenske ne morejo sprejeti.« Ta historica ima le to hibo, da je lažniva v tej obliki; lagal pa je morda nevede ali dr. Pegan ali pa je hotoma grdo lagal dotični gospod. Resnica je namreč, da je mesto razdeljeno v šolska okrožja; vsako okrožje ima izrečno in neomajno določene mestne šole za dečke in za de-

klice. Noben šolski otrok n. pr. I. okrožja ne sme zahajati v šole II. ali III. šolskega okrožja. Sicer bi nastala nered in anarhija; nekatere šole bi bile prenapolnjene, druge pa napoi prazne. Nekateri starši pa se za take predpise trmasto ne menijo ter kapricasto zahtevajo izjeme za svoje otroke. Ako se jim ne ugodí, se »maščujejo« s tem, da pošiljajo svojo mladino v nemško šolo, ki je njihovemu stanovanju najbližja. Bržčas je bil »gospod«, ki se je prišel pritožiti — vrag ga razumi, čemu ne k županu, ki je predsednik c. kr. mestnega šolskega sveta! — k dr. Peganu take sorte rodoljub in značaj. Ali pa je bil dotični gospod zaposlen v Ljubljani, a je stanoval izven mestnega pomenja, ter bi bil moral zategadelj pošiljati svojega sina v okoliško šolo. Pa let je namreč c. kr. mestni šolski svet dosledno zavračal iz mestnih ljudskih šol vse otroke, ki prebivajo izven mesta, čeprav imajo morda njih starši službo v mestu. Tako pa je postopal c. kr. mestni šolski svet iz dveh razlogov: zunanj, v Ljubljano po nikakem zakonu ne spadajo otroci so prihajali v mestne šole zaradi velike oddaljenosti sila utrujeni, premočeni in zmurnjeni ter navadno niso bili sposobni za uspešen pouk; vrhu tega so že itak prenapolnjene šolske prostore povsem brezpravno le še bolj utesnjevali; to je bil prvi razlog. Drugi, merodajni razlog pa je bila v nebo kričajoča brezbriznost okoliških občin za šolstvo. Te občine niso imele nikakih šol, dasi je prihajalo v Ljubljano vsak dan preko sto šolobveznih otrok; te občine niso hotele zidati svojih lastnih šol vzlic vsem prošnjam in tožbam prizadetih staršev in varuhov. Končno je postal položaj neznosen in razmere so bile obupne. Da se pa te neverjetno zanikarne kmečke občine prisili sezidati za lastne otroke je desetletja nepotrebnost šole, je c. kr. mestni šolski svet sklenil radikalno sredstvo: odklanjal je par let vse izven Ljubljane bivajoče otroke, a sprejemal je še nadalje vso zunanjo šolsko mladino v mestne šole, ako se je izkazalo, da stanuje v mestu. Posledica tega sklepa je bila zgraditev oziroma pomnožitev razredov raznih ljudskih šol v ljubljanski kmečki okolici!

Dr. Pegan na; bo torej c. kr. mestnemu šolskemu svetu le hvaležen, zakaj za sluga predsednika župana Hribarja in členov c. kr. mestnega šolskega sveta v Ljubljani je in

ostane za vse večne čase, da se je število okoličanskih ljudskih šol vsaj nekoliko pomnožilo in število njih razredov razširilo. Brez omenjenega sklepa c. kr. šol. sveta v Ljubljani bi zahajali kmečki in drugi otroci še danes v najvišjem snegu, v dežju in blatu vsak dan po 4 ure lačni, mokri in od mraza premrli v ljubljanske šole, kjer bi pouk mestnih otrok le omejevali in ovirali ter brez pravice in malone brez koristi utesnjevali pičli prostor po mestnih učilnicah.

Okoličanske kmečke občine imajo pa se dandanes v Ljubljani celovrstno vzorno urejenih šol in najizbranejšo število najboljše kvalifikovanih učiteljev na razpolago. Otroci iz kmečkih občin, čeprav stanujejo le morda v Ljubljani, uživajo namreč na mestnih šolah vse pravice mestnih otrok, da, — prav ti kmečki šolski otroci uživajo od mestnih šol še večje koristi, ker so — kot najrevnejši — deležni večina vsi brezplačne vprabe učil, šolskih knjig, zvezkov in pisalnega orodja ter vrhu vsega dobivajo — ubožčki! — še za božičnice izdatna darila iz požrtvovalnosti narodno - naprednega ženstva, darežljivosti meščanstva in mestne občine!

Tako se razblinja dr. Peganova istorija v blamažo kmečkih občin ter se izpreminja zopet le v dokaz, da je Ljubljana dobrotnica prav tistih ki jo tepejo in blatijo.

Cato.

Glas iz Istre.

(Iz brezoviške fare v Istri.)

V »Slov. Narodu« z dne 22. m. m. št. 17. se trudi dopisnik iz ravno te fare, da bi opral g. Marčeljo, učitelja iz Materiji in predložil dopisnika »Slov. Narodu« z dne 13. m. m. št. 9 kot lažniveca in klevetnika.

Da, res je, če se hoče resnico prav spoznati, je treba slišati več zvonov; zato pa naj zavzoni še tretji zvon, ker se ga že izziva.

Ves slovanski življ v tužni Istri je bilo zaječal, ko je slišal kru to odredbo škofa dr. Nagla. Zavladal je odpor. Narod je z veseljem pozdravil še tako majhen odpor posameznih župnij. Tudi pri nas je grmelo razlee: »Pri sv. mašah se bo smelo peti samo latinsko!« In več nedelj zaporedoma se je pridigovalo le o pokorščini. V Brezovici se je domačemu čitalniškemu pevskemu zboru v cerk-

vi naravnost diktilarilo: »Učite se po dvakrat na teden v latinskem petju!« Imenovani zbor se je temu odločno uprl, nakar se je pevce v cerkvi na podoben način sramotilo, a učitelju-organistu g. Žerjavu je sledil odpovedni dekret, kakor je bilo takoj objavljeno v listu »Edinosti«. Ta odločni nastop čitalniškega zbora, kateri opravlja že 30 let tudi cerkveno petje, so vsi farani, brez vsake izjeme, veselo pozdravili, četudi je vtihtilo v cerkvi petje in orgljanje. Ker hoče dopisnik podtakniti, da je bilo vmes nekaj drugega — da se ne poje in orgla — in trmasto molči o pravem vzroku, naj služi javnosti sledeče v pojasnilo:

Da se reši g. župnik iz zagate, je ponudil orgljanje pismeno učitelju v Materiji g. Marčelji in ga povabil na razgovor v Brezovico. Po nasvetu nekaterih je učitelj g. Marčelja povabil tovariša g. Žerjava iz Brezovice na sestanek dne 4. decembra 1909. pri katerem sta bila navzoča učitelj iz Slivja g. Kabaj in g. baron Rikard Marenzi. Ko so vsi iz pismu spoznali župnikovo past in bili natanko poučeni o položaju v Brezovici, se je vsem pristudilo grdo ravnanje župnikovo in je padla na ta račun marsikatera bridka beseda. (Seveda g. Marčelja, vi ste molčali!) Da bi g. Žerjav privoli ali se protivil g. Marčelji glede orgljanja, o tem ni bilo niti govora, a po tem sestanku se omenjena dva nista več sešla. Kmalu nato je pevski zbor »Gasilnega društva« v Materiji soglasno odklonil vsako sodelovanje petja v cerkvi in to v petih, res krasnih, po g. Marčelji predlaganih točkah, pismeno sporočilo brezoviškemu župniku. (Na željo se te točke tudi objavijo.) G. Mikolj iz Brezovice, svak g. Marčelje, je bil v Materiji od svoje sorodnice tudi obveščen, da njen sin, načelnik »Ognjegasnega društva« in g. Marčelja, načeta niti slišati ne, da bi njihovo društvo nastopilo na koru. Čez en teden pride g. Mikolj zopet v Materijo in zve, da se društvo vezba v latinskem petju, s katerim hoče baje nastopiti o božičnih praznikih. In res, dne 8. decembra 1909 je v cerkvi vse ostremelo, ko se zasliši bučanje orgelj in pod korom pa petje pevskega zbora »Gasilnega društva iz Materije«, katerega pevovodja je g. Marčelja. Vest mu vendar ni dovolila, da bi spustil svoj zbor na kor, ker si je pri tem mislil: Počasi že pojde! Najprvo poskusim s slovenskim petjem pod

seme je bilo v možganih in je rodilo svoj sad ...

»Pa mu ni bil podoben, poznal sem ga! Prej ni imel takih usten, tudi gledal in hodil je drugače in zdi se mi, da celo lica niso bila tako podolgovata!«

»Bolna misel je močnejša od mesa in kosti ... preobrazila ga je po svoji volji. Če bi se mu sanjalo, da je Napoleon, pa bi bil šel zdaj Napoleon mimo naju!«

Težko mi je bilo, kakor greh mi je lezlo na srce. Spomnil sem se nanjo, ki je s pobožno vero zapala vanj in v njegovo delo.

»Kdo skrbi zanj? Kdo vprašuje po njem?«

»Čemu? Saj več ne živi! ... Lani mu je umrla mati; od bridkosti, pravijo. Ko smo mu povedali, še trenil ni; takrat je oblegal Pariz ... Nato je prihajala vsak teden mlada ženska, najbrž ljubica njegova; ni je poznal in ni odgovarjal. Zdal je ni bilo že mesec dni; ali se je naveličala, ali pa je umrla ...«

Sence so bile zmirom temnejše, spenjale so se že na visoko belo poslopje. Mudilo se mi je iz vrta, ker mi je bilo mraz, da so mi zobje škpetali ... pa je bila zgodnja, topla jesen.

LISTEK.

Don Alfonso.

Spisal Ivan Cankar.

(Konec.)

Tedaj sem spoznal, da je v svojem srcu čistejša in močnejša od mene. In spoznal sem tudi, da je njena žalost globoka, globlja nego je razodeval obraz.

»Takrat, ko smo se razgovarjali po večerji, saj se spominjaš, in ko si mi rekel, da bi lahko bil don Alfonso, takrat ga še nisem ljubila; komaj da sem mislila nanj. Ali v tistem trenutku, ko sem ugledala v tvojih očeh sovraštvo, je bilo vse drugače ... Tako je zmirom; pogled na grbe ali na zobavca s sovražnimi očmi, pa ga bo tvoja nevesta ljubila! Prav zares se mi zdi, da sem ljubila spočetka samo tvoje sovraštvo ... kasneje pa ...«

Umolknila je in je gledala v tla. »Kako je bilo kasneje?«

»Kasneje pa sem ga ljubila, ker sem spoznala, da je bolj nesrečen, nego jaz in ti in vse svet!«

Začudil sem se po pravici. Ne-koč se mi je zdel plitek in prazen, preplitek za obilo sreče ali za obilo bridkosti. Ne prisodil bi mu bil niti odkritosrečne solze, niti veselega smeja;

celo zamišljenost njegovih oči se mi je zdela zlagava — zamišljene oči, pravijo, pa so ponavadi le vodene in zaspane. Uganiti nisem mogel, odkod da bi izvirala njegova bridkost; siromak ni bil, za silo je lahko živel, tudi ni bil čisto brez daru in povrhu je imel še lepo ljubico; da je meni Bog naklonil toliko milosti, bi vriskal naglas.

»Kje stanujeta?«

»Daleč znan nad mestom; na samem stoji hiša, sredi lepih vrtov.«

»Da bi jaz tako domoval, bi ne bil nesrečen!«

Nasmehnla se je narahlo; ta njen nasmeh mi je odgovoril: »Ti si navaden človek, brez misli in brez kopnenja; nisi ne Lionardo, ne don Alfonso, niti ne Martin Vavra. Zadovoljen si, da imaš svoj vsakdanji kruh brez verzov in brez premišljevanja!«

»Kakšen je zdaj njegov posel?« sem jo vprašal.

»Z velikim delom se ukvarja ... mislim. Nikomur ne pove, niti ne meni. Ali jaz vem, da bo delo veličastno, kakor ga more ustvariti en sam človek na zemlji!«

»Že zdavnaj se mi je zahotelo, da bi stopil k njemu ... saj ni sovraštva med nama ...«

Iztegnila je roko.

»Ne! ... Pa če prideš, se povrneš pred durmi; nikomur ne odklene, le meni sami, ker poznam moj glas in korak. Časih je po ves teden sam, le delo mu je tih tovariš; ne reče besede, ne pozdravi me, tudi ne ozre se name, kadar mu prinesem vina. Sinoči sem stopila v izbo; sedel je na zofu, lica je skrivaj v dlani, zdelo se mi je, da je ...«

Pogledala me je vsa plaha, kakor da je bila ponevedoma izdala globoko skrivnost.

»Da je jokalo?«

»Ne ... ne! Čemu bi jokalo? Taki ljudje ne jokajo!«

V njenih očeh samih so bile solze, roka na mizi se ji je tresla.

Poslovila sva se zgodaj in hladno; spoznala sva obadva, da sva si tuja.

Sprehajala sva se z zdravnikom po vrtu. Pod košatimi kostanji je bil mrak, le malokdaj je pomežiknilo sene solnce izza vejevja. Krenila sva na ozko pešeno stezo, popolnoma skrito v gošči.

»Pokažem ti zanimivega bolnika: nisem mu še kmalu videl enakega. Tudi kaj postojta, da pride mimo. Ali prosim te, odkrij se mu spoštljivo in pokloni se, drugače ga obide boleznost!«

Prišel nama je naproti dolg človek, ves v črno oblečen; počasi je

korom, potem pa s latinakim na koru. Račun brez krivdarja! V tako važnem trenutku, v boju proti odredbi škofa, je hotel ta človek ribariti v kalnem, kakor da bi hotel pomirjevalno uplivati na ljudstvo. Niti tega ni hotel upoštevati, da si je dal škof poročati od vseh strani škofije, kako sodi ljudstvo o izdani odredbi. Čudna logika tiči v zlati g. Marčelja. Fakt pa je le, da je istega dne popoldne vohunil po Brezovici, okoli svojih sorodnikov, kak utis je napravil njegov netaktni nastop. Nič niso izdali opomini svakov in drugih, ker so ga že zaslepili kronice. Župnik mu je namreč ponudil po 5 K za vsako nedeljo in praznik, če prevzame orglarstvo in k tej vzprejeti ponudbi je pripomogla tudi soproga g. Marčelja, ko se je izrazila: »Ej, Tonček, 100 ali 200 K ti bo tudi prav prišlo!« Preprost kmet v Brezovici mu je tudi ponudil po 5 K, kolikor bi moral zaslužiti za nenarodno delo, samo da ne pride več orglat v Brezovico. A sklenjena »časna« pogodba ga je že vezala in se ni dala več preklicati. Judeževi groši! Tako je g. Tonček s svojo sebičnostjo še bolj pospešil ogorčenje ljudstva, ki je župniku zagrozilo, da podere cerkev in farovž, ako ne bo v cerkvi vladal isti red in mir, kakor doslej. Pritisk ljudstva je prisilil župnika, da se je moral pobotati zopet z domačimi pevci, kateri pojejo nadalje v cerkvi slovensko. Kak pomirjevalni faktor je bil g. Marčelja, je razvidno iz tega, da o pomirjenju ljudstva z župnikom niti vedel ni, kakor tarnata dopisnik sam: »Zakaj niso obvestili o tem g. Marčelja?« Na prvi pogled se opaža, da diši ta zahteva preveč po prešernosti, ker ni napravil g. Marčelja pogodbe z ljudstvom, temveč z župnikom in slednjega dolžnost bi bila mu to naznaniti. Capito? Naše mnenje pa je, da naj bi g. Marčelja vsaj pol ure prej prekinil s tarokom in odšel v Brezovico k polnočnici, pa bi spet lahko izvedel o ravno kar izvojevanju zmagi ljudstva nad župnikom ter bi si prihranil »božično« brclo, katero je zaslužen prejel. Dopisnik našega 4 vasi brezoviške fare, katere odobravajo nastop g. Marčelja. Te vasi spadajo pod šolsko okrožje Materija in še danes niso na jasnem, zakaj se jim je potem pravzaprav šlo, ker se jim je pravi vzrok prikrikl ter drugače gotovo ne bi sledile g. Marčelji, ali mu celo odobraval. Mogoče pa je tudi, da se je obudil v Materiji dr. Krstičev sistem? Dopisnik sam pravi, da mu je nekdo zabranil vstop k orglam. Dobro ve, da ta nekdo ni bil nihče drugi, nego brezoviški vaški župan, katerega so zato pooblastili župani in ljudstvo iz 7 vasi. Pooblaščen župan ni torej po dopisnikovem mnenju narod!! Še lepše je dokazal laž prvotnemu dopisniku, ko trdi: »Da so živčali po masi to je res...« Spet to ni narod! Ali ni g. dopisnik sam kristalno jasno dokazal, kako je g. Marčelja ugodel ljudstvu z njegovim »pomirjevalnim« nastopom. Tedaj ostane le še vedno dejstvo: Učitelj g. Marčelja je orglat in narod ga je sramotno zapodil! Kakor tudi: Kršil je narodno in stanovsko disciplino. Dopisnik vzdihuje: »Zeleli bi, da bi se marsikateri učitelj tako trudil za svoj narod, kakor g. Marčelja, potem bi kmalu naša nesporniki spravi, da nimajo opraviti z nezavednostjo.« Tu si misli dopisnik najbrže farne nasprotneke g. Marčelja, ker mu niso hoteli iti na lim in so se mu celo uprli. Na Italijane se gotovo ne misli, ker je bilo svojedobno v Materiji najhujše pobratimstvo z Italijani. Trezno misleča javnost pa naj sama presodi ta škandal, ki ga tu opisujemo če je na svojem mestu delo nezavednega oziroma sebičnika, da izda I. številno sodelstvo in prijatelj, na katero je g. Marčelja smelo računati, da se mu ne bodo uprli; da izda II. svojega še mladega tovariša učitelja in se ga spravi v naravnost obupen položaj; da se izda oziroma zaslepi III. vse farane in IV. ves narod.

Dasiravno hvali dopisnik takega učitelja, vendar ne bo krenilo ostalo učiteljstvo na tako pot nezadajnosti, kajti iz zgodovine posnemamo, da je bil le eden: Efišalt, takega imena. Dokler je služboval g. Marčelja v Brezovici je bilo njegovo delo za narod res nesebično in hvalevredno. Zadnji 2 leti pa, odkar je v Materiji se je že očitno pokazalo, da mu ni več za občni blagor ljudstva, učiteljstva in šolstva. Da se ne sme več računati na njegov značaj, takoj spoznamo iz pogovorov o klerikalcih v kaki družbi, ki se je nato pred prijami izjavil: »Bo treba obrniti plašč po vtru!« In g. Tonček je res obrnil plašč po vtru. Junaški nastop 7 vasi v fari s ponosom odobrujejo vsi Slovani Istre. Ker je Marčelja za njegovo nečestno delo nagradila tudi istrska »Naša Sloga«, pričakujemo za gotovo tudi v tem listu, kako iz trte izvirto pojasnilo, torej glas četrtega zvona. Toliko za danes.

Rekonstrukcija kabineta.

Kakor poročajo praški »Nar. listy« se snide državni zbor dne 22. t. m. Dotlej se mora rešiti vprašanje rekonstrukcije kabineta. — Nemški poslanci zahtevajo, da ostanejo vsi dosednji nemški ministri v kabinetu; pred vsem Schreiner, Hochenbarger in Wrtta.

„Slovanska Enota“.

Poslanec Závorka, Matálka, Prásek in Šusteršič so imeli včeraj v posl. zbornici posvetovanje Val so tega mnenja, da s ozirom na nastopanje Nemcev v češkem dež. zboru »Slov. Enota« na Dunaju ne more spremeniti svoje dosedanje taktike. Ko so poslanci vprašali Práška — tako poročajo nemški listi — kakšna taktika je to, opozicija ali obstrukcija, je Prášek baje odgovoril: »Morda obstrukcija.« In ko so mu na to rekli, da je sedaj obstrukcija v poslanski zbornici pač nemogoča je Prášek baje dejal: »Kaj mislite, da si nismo pustili odprtih zadnjih vrat?«

Češki deželni zbor odgođen.

Včeraj je imel češki deželni zbor kratko sejo, v kateri je deželni maršal naznanil, da je zasedanje odgođeno. Pred sklepom se je dal prečitati daljšo izjavo čeških poslancev, v kateri češki poslanci pred vsem konstatirajo, da so edinole Nemci vzrok nedelavnosti deželnega zbora in valed tega samo oni odgovorni za vso škodo, ki iz tega izvira. Izjavljajo, da si ne bodo dali z nobenimi grožnjami in z nobeno silo izsiliti kakih koncesij, ki bi spodbudile enotnost in nedeljivost češkega kraljevstva in enakopravnost obeh narodov v celim kraljestvu. — Organ čeških radikalcev pozivlja deželni odbor naj zdaj pokaže, da so Čehi gospodari v deželi. Nemcem naj pokaže, da bodo sami morali nositi stroške svoje frivolne politike.

Rusini se probujajo.

V zadnjem času se je začela v rusinskem delu Bukovine huda agitacija proti Nemcem. V celi vrsti rusinskih občin, ki so imele doslej nemški uradni jezik, se je vpeljala malorščina. Nemci seveda v svojih listih tarnajo, kakor bi se jim godile vnebovpijoče krivice.

Hrvaško.

»Pokret« javlja, da se na Hrvaškem volilna pravica spremeni tako, da se zniža cenzus in se vsled tega zviša število volilcev od 48.000 na 250.000. Volitev bo tajna. — Novi ban Tomašić je dobil naslov tajnega svetnika.

Pruska volilna pravica.

Reformni načrt volilne pravice za pruski deželni zbor najbrže ne bo v zbornici dobil večine. — Socialni demokratje premišljajo, ali bi ne kazalo vzporediti kot protest proti tej reformi splošno tridnevno stavko na celim Pruskem.

„Sokolova“ maskarada.

»Kakor kdo more.«

Kakor vsako leto, zaključil je tudi letos »Sokol« v svoji telovadnici venec predpustnih prireditev s svojo sijajno uspešo maskarado. Vajen, da zmaga na vsi fronti, nudil je tudi enoči plesalčnemu ljubljanskemu občinstvu vse, kar je sploh mogoče nuditi v tem oziru razvajenim svojim prijateljem in prijateljcem.

Kdo bi jih naštel narode, kdo pregledal zastopnike vekov, ki so prišli se posloviti od žal tako kratkega predpusta! Nemogoče je peresu opisati vso bujnopestro množico, — kakor iz drugega lepšega sveta so vznikale prikazni, zatrepale v biseri luči in žal — izginile tako hitro, — prehitro za nas, ki bi se naslajali ob pogledu na tem nežnem, eterično plavajočem krasu.

V oblak, stkan iz svetlih mavričnih barv, je bila zavita vsa telovadnica, v ozadju v temnem zelenju smrečja pa se je dvigal oder za neumorne, nam tako priljubljene evterpne svečenice. Pravcato svetišče lahkonože Terpsihore! In svečanost se je razprostirala pod tem oblakom ko so zazneli prvi zvoki iz orkestra, neka pričakujoča, nestrpna svečanost, ki jo pozna le oni, komur so muze prijateljice. Prvi zvoki — in od vseh koncev, izza vseh zelenih sten so priplavale krasne, bujnopestre prikazni, — kot lahna fantazija, — mnogim, premnogim, ne vemo imen, — in strnilo so se v celoto, tako očarujočo, tako mamečo duha, da se je ogrelo srce in rajala domišljija v meglenosvetlem kraljestvu poskočne muze.

Le nekaj, ne vseh, — to bi bilo celo od poročevalca, ki ima svoje oči v vseh kotih, preveč zahtevano — le nekaj mask nam je mogoče naštetati imenoma. Poleg velikega števi-

la črnih dominov, teh neumrjodih »Sokolov« razpustnega kralja Karavala, bili so tu dominii vseh barv od najzgodnejše nadehnjene rane barve, obsejane s biseri in dragulji, pa do krvavoderde. Vstili so se polnolice in polnolice, kalomibne, pierotti. Priplavale so štiri gozde vile v tako ubranih barvah, da smo zabutili skoro mrtno do umornih plesalcev, ki so prihajali rušiti to krasno harmonijo barv. Tri snežne devojke, trije škrti, rože, slak in vijolica, kasantome in mak so vlekli vso našo pozornost na se. Opazili smo kostume izpa časa Ludvika XV., leno marjetico; usmiljena Heba je okrepčevala utrjene in neutrjene plesalce. Dva Capelina sta priplavala, ob strani podjetne zrakovce v dvorano, a več avtomobilistik se jma je postavilo po robu v tekmi, kdo naj zavzame vodilno mesto. Težko jih je bilo prešteti, zdaj se se oglašile hupe na tem koncu, in komaj si prav pogledal, že te je opozoril glasi »hup, hup« za tvojim hrbtom, da oviraš promet. Izognil si se, a zadel skoro na severni tečaj, ves leden, in severni medvedi so te pogledali tako nekam škodoželjno in zasmehljivo, ker si se ustrašil ledu, pod katerim klije vroče življenje! Pričepjale sta dve Japonki, drugi dve ste se sukali v rokah svojih evropskih čestilcev. Štiri ciganke so zapeljevale vrle naše Ljubljance, in gotovo se je kdo prepričal, da vedeževanje ni kar tako in da ga usoda lahko zadene, kadar najmanj misli.

Jahalka je prišla naravnost iz ognjevitje zemlje Španke, celo dve Egiptenki sta izkazale »Sokolu« svoje simpatije. Poljakinja je plesala zraven Kranjice in Slovačkinje, Črnogorka zraven elegantne Parižanke. Stog sladkorja je bil svojim plesalcem živa uganka. V vsem tem nepopisnem bujnem vrvenju pa so se vrteli biseri in dragulji in evetljice, ki jim ne vemo imena, prave fantazije. Le malo nam je bilo mogoče omeniti iz te bujne množice in še nismo omenili drugih neumornih plesalk, dražestnih in ljubkih, da nam je žal, da ni mogoče vsake posebej opisati in orisati.

Med damami pa so se hodili in ugibali možki različnih plemen in kaj čudne prikazni. Polip je iztegovl svoje prijemalke po nežnih cvetkah, da le ni ugrabil katere, zakaj polipi so krvoločne zveri. Deficit je hodil okrog s cilindrom, da se je vse škandaliziralo nad tem, kako more hoditi deficit, seveda milijonski s cilindrom okrog. Doklada na pivo se je ošabno vrtela in poskakovala in monopol je grozil visoko noter v oblake. O polip in deficit in doklada in monopol! Ali ni vode dovolj? Še monopol na zrak nam manjka, potem smo tam, — kjer — no — pa to še vse ni bilo dovolj, tu pripelje še mestna doklada deželno doklado, in čuden nos je imela ta deželna doklada, saj nos je eden poglavitnih delov glave. Pristni galitski Žid in napihnjen gigerl sta se mešala v to veselo drvenje, zraven njih harlekini in pierotti. In, predzrost vseh predzrosti! — kakor da ni vedel, da pride poročevalce »Slov. Naroda« na maskarado, se je osmelil celo Brtoncelj priti. In s seboj je prinesel vse, pa tudi prav vse, kar je bil ukradel v naši tiskarni! Se celo papir je bil naš, celo goba in najbrže tudi voda, v katero jo je namočil. Taka sraka! Dali smo ga aretirat, pa kaj, ko je z vsemi žavbami namazan, — ušel je biričem in naprej je izvrševal svojo obrt! No, pa pepelnica sredi je vzela tudi njega. Nemški Mihel, gotovo kak urednik »Tagespošte«, se je decela dobro navadil slovenščine. Nedisciplinirana banda klovnov pod vodstvom pristnega harlekina si je hotela pridobiti na sokolovih parketih lovorike. No, sploletelo jim je, zeleni škrti so jim pokazali, kaj se pravi telovaditi.

Komaj smo pričakovali, ko padajo krinke in izvezo, kdo se skriva za njimi, kdo nas vedno in vedno tako nedolžno zlobno izziva k ugibanju. In padle so krinke, ki so nam zakrivala škodoželjno do polnoči nezne obrazke, dražestnih dam. Pol ure — še ne — in dame, ravnokar še maskirane, prihitile so nazaj v elegantnih plesnih toaletah.

Tako smo zaključili včeraj predpust — in danes je pepelnica dan, pa v kljub temu se veselimo že naprej na prihodni pustni torek, ko nas povabi »Sokol« zopet v svojo dvorano, da se navžijemo življenja in veselja. »Sokolu« pa za to privedite in za vse, kar še pričakujemo, krepki: »Na zdar!«

Dnevne vesti.

— Najnovejša in najzanesljivejša pepelnica novice. Včeraj je »Slovenec« iz jako zanesljivega vira — in kdaj ne zajema pošteni ta list iz takega vira? — vedel pisati, da se je z dr. Tavčarjem pogajalo, da bi prevzel portfelj v rekonstruiranem Bie-

nerthovem kabinetu. Ta pogajanja so se v pisnici vodila, a kolikor mogoče tajno! Pa so jih — kar priča o veliki inteligenci teh gospodov — vendar zavohali »Slovenec« redakterji. Kombinacija s dr. Tavčarjem je bila valed tega izgubljena in moč se je moral s teškim arcem obrisati se ministriški portfelj, posebno ker je »Slovenec« intrigiral proti njemu znani velevažni in velepomembni delničar iz Trsta. Da pa častito občinstvo ne bo zagazilo v zmeto, da je naš list brez vsakih zvez, nahajamo se v prijetnem položaju, da danes na pepelnico sredo odkrijemo strmečemu svetu, kaj se je potem, ko je dr. Tavčar propadel, zgodilo. Takoj po dr. Tavčarju je prišel kot najresnejši ministriški kandidat v poštev dr. Janez Evangelist Krek. Samo ob sebi se ume, kot minister za javna dela. Ali pokazali sta se dve težkoči. Najprej se je razlučil paradni delavec klerikalne stranke, ki je partout hotel postati Rittov namestnik. Ali Bienenrth je star lisjak ter je staknil prijeten obliček: ne čudite se torej, če v kratkem čitati, da je dični naš Gostinčar imenovan tajnim svetnikom, in da je bil kot tak zaprisel. Hujša pa je bila druga težkoča: od Janeza Evangelista se je zahtevalo, da kot minister ne sme prihajati na dvor v visokih svojih škornjih, kakor je z njimi tako rad prihajal v deželno zbornico kranjsko. Mogoče je, da se radi teh škorenj razbijejo pogajanja in da bo dr. Krek odšel, kakor je odšel dr. Tavčar. Vsekako bomo o tej zanimivosti še poročali. Poročati nam je še o drugi zadevi. Ta pa ni tako tajna, ali vendar ni vsakemu znana. Mesto nuncijs na Dunaju se bo izpraznilo, ker je ošabni aristokrat iz Sicilije — Granito di Belmonte — postal nemogoč. Težko mu je dobiti naslednika: grof Gallen in nekaj drugih plemičev v sutani je že odklonilo. Sedaj nam pa papežev državni tajnik iz Rima piše, da je padlo oko svetega stola na ljubljanskega škofa. Baš zategadelj je bil moč zaduje čase h kuriji poklican. Mi se temu prav nič ne čudimo. Škof Anton Bonaventura Jeglič ume, kakor malokdo o najdelikatnejših rešeh tako fino diplomatsko pisati, da ostaja vsaka koščljivost prikrita, da pa je v jedru vendar vse povedano, kar je prevrženi diplomat hotel povedati. Dunajska nunciatura mu torej ne odide, kar navdaja tudi nas z velikim ponosom. Iz rdeče knjižice se bo rodil rdeči purpur. Ad multos annos!

— Kako sodijo Hrvatje o največjem zločestvu slovenskih klerikalcev? Zagrebški »Pokret« priobčuje v svoji včerajšnji številki pod naslovom »Slovenski klerikalci« članek, ki ga ponatiskujemo v celoti, da spozna slovenska javnost, kako sodijo Hrvatji o najnovejši klerikalni grdobiji. Članek se glasi takole: »Slovenski klerikalci nastopajo v svoji neizmerni težnji, da potisnejo ves siromašni slovenski narod pod svoj jarem verske neznosljivosti in poneumnjevanja, proti vsemu, o čemer upravičeno mislijo, da bi jih moglo zavirati v njihovih pekleških osnovah. Najbolj besno navaljujejo na one institucije, ki širijo narodno zavednost in dvigajo izobrazbo med ljudstvom. Tako so proti sokolskim organizacijam osnovali svojega »Orla«, s katerim širijo mržnjo na vse, kar svobodno in rodoljubno čuti, misli in deluje. S svojimi bratovščinami, z moškimi in ženskimi kongregacijami širijo praznovrstvo med narodom, samo da bi jih ta narod ponizno poslušal in se jim slepo pokoril. Na ta način jim je seveda prav lahko gultiti nevedni narod, si polniti žepe ter pasti svoje trebuhe, zabavaje se s takimi pornografskimi knjižicami, ki jih izdajajo preko svojega vrhovnega glavarja — škofa. Vrhunec brezobraznosti in drzovitosti so dosegli s svojim uvodnim članekom v »Slovenec« pretekli ponedeljek, kjer žolčljivo navaljujejo na »Družbo sv. Cirila in Metoda«, ki je tako mnogo storila v ogroženih slovenskih krajih proti ponemčevanju in poitalijanjenju slovenske dece. Ako bi se tudi kaki organizaciji moglo kaj očitati, tej se prav gotovo ne da ničesar, zakaj praktične posledice njenega delovanja so jasne, one se vidijo in čutijo. Ako bi bilo ležeče na klerikalcih in njihovem delovanju bi že zdavna ne bili mnogi slovenski kraji več slovenski, marveč bi bili že v nemških in italijanskih rokah. A zakaj nastopajo slovenski klerikalci proti »Družbi sv. Cirila in Metoda«? Zato, ker je v rokah naprednjakov ljudi, ki se najkrepkeje zavzemajo za to, da spravijo slovensko ljudstvo na pravi pot prosvete in napredka. A po mnenju klerikalcev ne more biti nihče naroden, ako ne trobi v njihov rog. Klerikalci poučujejo svoje »kmetsko ljudstvo« tako-le: »Cirilo-metodarija je protinarodna in strup za narodno idejo! Kaj bodo liberalci slovenskega kmeta narodnosti učili! Slovenski kmet, če je krščanskega in

ljidskega mišljenja, je že samo vsled tega naroden, zato ne rabi poduka v narodnih stvarih od stranke, ki ne ljubi ljudstva! In tako dalje. Ob času ustanovitve klerikalne vseslovenske stranke v Ljubljani lanske jeseni so klerikalci v tajni seji sklenili pričet s protiakcijo proti »Družbi sv. Cirila in Metoda«. Sedaj se jim zdi ugoden čas, da izvedejo svojo nakano. Ker zavirajo vsako pošteno narodno delovanje in pomagajo Nemcem in Italijanom proti svojem lastnemu narodu, ako to odgovarja njihovim osebnim koristim, jim ni po godu, da se prav ta organizacija, ki je v naprednih rokah, lahko ponaha s tako krasnimi uspehi. Zato so se odločili ti »patriotični« klerikalci, da zopet store nekaj, kar bi bilo na škodo slovenskemu narodu in na korist Nemcem in Italijanom. Saj si ne žele drugega, kakor da zanetijo mržnjo in neslogo med narodom, da potem lahko vse izrabijo v svojo korist ne ozirajoč se na resnično narodne interese. Ali to potem ni narodno izdajstvo? In s takimi ljudmi je stopil v zvezo naš dični Stipa Radič! Toda kakor se ne more ponasati z nobenim uspehom njihov »Orle«, tako bo ostala tudi ta kampanja brez odziva v slovenskem narodu. Za to je treba, da se pobrigajo vsi pošteni in svobodni elementi slovenski.

— Prijatelj »Družbe sv. Cirila i Metoda« izraža tem potom srčno zahvalo uredništvu škofovega lista »Slovenca« za uvodni članek v št. 29. t. l. kot najbolj pripravno in izdatno reklamo za vseslovensko prepotrebno šolsko društvo in naj bode slavno uredništvo tega nam strupeno nasprotnega lista uverjeno, da se bodo vsi oni vinariji, koje naj bi naše dobro in verno ljudstvo ne prinašalo več »domu na altar« za šolske potrebe — ravno radi onega članka potisočrili v prid naše ukažljive mladine; da se bode radi strupenega napada od klerikalne stranke proti naši Ciril i Metodovi družbi prijavilo še vedno več takih vzorodoljubov, kakor je bil preblagi g. Polak in mrtva roka — bode imela prazne reke. Tako je postal »Slovenec« naš svetopisemski Bileam! Amen!

— Čujte, tudi Mohorjeva družba je že pohujšljiva! Klerikalci so proglasili družbo sv. Cirila in Metoda za protinarodno in strup za slov. ljudstvo. Sedaj pride na vrsto menda tudi družba sv. Mohorja. Oudotni župnik je namreč zagrozil dvema mladenciema tik pred predstavo, da ju izključi iz Marijine družbe, ako bo deta sodelovala pri igri »Prvi april«, ki jo je prinesla Mohorjeva družba v letošnjem koledarju. Vse se je zgrajalo nad toliko nestrpnostjo, celo moške, ki so sicer župnikovi pristasi, toda narodni. Posebno ljudstvo, ki je prisostvovalo nedolžni igri, ne more razumeti župnikove maščevalnosti. G. župnik naj si pripiše posledice, ako v bodoče ne bo imel vseh svojih ovčic v hlevu. Naše dolensko ljudstvo je potrpečljivo in miroljubno, toda pometati pa s seboj tudi ne pusti. Čast vrlima mladenciema, ki nista zatajila kolegijskosti ter se nista umaknila neumljivemu župnikovemu pritisku. Ostati hočeta zgledna, verna in narodna in kot taka se upata zveličati tudi izven Marijine družbe. Kdor je sejal preprič v društveno in družinsko življenje, naj se ne čudi, ako bo žel vihar.

— Prof. Jare in Slovanstvo. Naši klerikalni poslanci zinejo večasih besekdo, ki hipno razkrinka njih horizont. Tako je prof. Jare v debati deželnega zbora med govorom dr. Šusteršiča o igralcih slovenskega gledališča izbruhnil medklic, s katerim je nagnal češke igralce s privedkom »importiranci« ter jih je obenem hotel ponižati, češ, da so slabši kot domači igralci. Prof. Jare je s izrazom »importiranci« hotel pač reči toliko kot »privandranici«. Kot Slovani moramo tak priimek z ogorčenjem odkloniti in ga obžalovati. Prof. Jareu bo znano, da je ideal vsakega, torej tudi slovenskega gledališča: imeti vseskozi domače igralce in pevsko osebje. Tega ideala pa ne morejo doseči niti Nemci, ki jih je okoli 83 milijonov na svetu in imajo zatorej vendarle na svojih odrih na tisoče slovenskih in drgorodnih igralcev in tujih pevcev. Primadone in prvi tenoristi na nemških odrih so Rusi, Poljaki, Čehi, Hrvatje in celo Slovenci. Hrvatica Trnina, Čehinja Destinova, Gartnerjeva, Pospisilova, Čehi Burjan, Bohniček, Slezak, Mažak, z Slovenci Vrhunčeva, Naval, Bučar itd. itd. so najslavnejši umetniki nemških gledališč. Celu dunajska dvorna opera ima veliko število čeških pevcev in pevk, med njimi pa Slovenca Julija Betetta. Tudi ljubljansko nemško gledališče ne more izhajati brez Slovanov: prva subreta je Čehinja, druga subreta je Hrvatica, prvi operetni tenor je Čeh itd. In Italija jo polna ruskih in drugih slovenskih pevcev in pevk. Prof. Jare pa zahteva, da imej slovensko gledališče lo slovenske člene!! Hrvatsko deželno

gledališče ima baš med prvimi solisti opere in operete Poljake, Čehe in Slovence (go. Polakovo) ter med prvimi igralci in igralkami celo vrsto Čehov in tudi Slovence (g. Borština). Hrvatje in Srbi torej brez drugih slovanskih igralcev sploh ne morejo izhajati. Tudi v Beogradu imajo vzlic srbskim potujočim družbam pri kralj. pozorišču več čeških členov in nova srbska opereta v Beogradu ima danes osebo, ki je večinoma češko in poljsko ter deloma tudi slovensko. Slovenka ga. Hočvarjeva - Zachova je v Beogradu operetna pevka in celo v operetnem zboru sta dve Slovenki, ki ju je zvalil iz Ljubljane podjetnik Savič. Cesar 8 1/2 milijona Hrvatov in Srbov ne zmoro, to naj bi zmogla peštica Slovencev, ki nimamo še nobene konservatorija, nobene redne dramatistične in operne šole in nobenega potujočega gledališča! Vsa večja gledališča si jemljejo člene iz malih, potujočih gledališč, ki so najboljše praktične igralne šole, ali pa iz konservatorijev. Odkod pa naj jih jemlje naše gledališče? Sprejema vsakogar, ki se na opetovana vabila oglasi ter mu daje brezplačno praktičen pouk; da, vsakdo ima takoj, ko stopi na oder, honorar ali mesečno plačo. Zato da se priglajajo skoraj le ljudje, ki nimajo nikakega veselja in nikakega poklica za gledališko karijero. Večina tega »naraščaja« nima ne vztrajnosti ne inteligence, ne resnega zanimanja ter hitro izgine, ko se zahteva red in disciplina. Prav tako se godi Hrvatoma in Srboma, in zato smo navezani na Čehe in druge Slovence. Odkod naj bi vzeli Slovenci za svojo opero prve tenoriste, primadone, prve baritone, in prve baso? Iz sebo? Kdo pa ima med nami operno solo, repertoire in igralno rutino? In odkod vzeti dovolj slovanskih igralcev in igralk za prve vloge? Celo Zagreb in Belgrad in Sofija imajo za prve soliste Čehe in Poljake. Prof. Jare poroča morda poljite slovenske začetnike in začetnice v operno solo! — A to ni dolžnost našega gledališča, ki tudi nima kapitala za take svrhe. Tega pa ne dela sploh nobeno gledališče, ne naše, tore to le stari ali pa korporacije, akorsna je n. pr. deželni odbor, ki razpolaga z ustanovi za umetnike. Toda bojimo se, da bi s takimi ustanovami vzgajali izmed Slovencev operne, operetne in dramske umetnike pač le za tuje odre. Nikomur ne more biti Ljubljana najvišji in edini cilj umetniške kariere. Zato bi vsak slovenski pevec čim prej izginil iz Ljubljane na boljše — svet. Saj se nam je tako zgodilo že v vsmerajski in tako se zgodi pač tudi v bodoče. Ljubljana more dajati premajhne gaže svojim igralcem in pevcom. Zato pa smo in bomo vedno navezani na tiste slovanske narode (pred vsemi na Čehe), ki producirajo tolike igralnega in pevskega materiala, da ga morejo odstopati tudi nam. Odkar obstoja slovensko gledališče, smo imeli za prve soliste in za prve igralke vedno Čehe in Poljake. In naglašati moramo, da je baš teh Čehov za sluga, da se je naše gledališče dvignilo in vzdrževalo ob vsej gmotni milerinji na zadostno visoki umetniški stopnji. Brez teh »importirancev« bi imeli še danes le preskromne diletantovske predstave, ki bi na dandanes ne zadovoljevale nikogar več. Le »importiranci« so nam pomagali, da stojijo naše gledališče kvalitativno visoko nad nemškimi ter da smo nemško konkurenco odbili docela. Dandanes ni treba Slovencev več zabavati k nemškim predstavam, ker jim nudi slovensko gledališče v pevskem in vsakršnem oziru boljše in dostojnejše predstave. Ti slovanski »importiranci« se posvečajo za skromne gaže z dušo in telesom naši Taliji ter so po svoji vestnosti, marljivosti in discipliniranosti vzor marsikateremu domačinu ali domačini. Gotovo je resnica, da so bile tudi že med nedomačini smeti, a izlahka smo se jih iznebili ter jih nadomestili. Zato pa je nehalno in netaktno, žaliti pridive in priljubljene slovanske igralce našega gledališkega ensembela. V dobi, ko realizujemo načela slovanske vzajemnosti in ko ponavljamo iz prepričanja vedno geslo »Svoji k svojim!«, v tej dobi žaliti zastopnike umetnosti češkega naroda pa je tudi skrajno neslovansko. Le čimerkava in omejena filistoznost Abderita se more iznebiti dandanes še surove psovke »Prekleti Pemeč!« — Zato pa iskreno obžalujemo, da je zadonel tak abderitski klie iz ust akademičnega izomikanca, c. kr. profesorja, vzgojitelja slovenske mladine. Češki časopisi so to dejstvo registrirali, a narodno - napredni in slovanski čuteci Slovenci za izrečeno žalitev odklanjamo vsako odgovornost.

+ Nekaj neverjetnega o ljubljanskem škofu Antonu Bonaventuri nam poroča iz Hotedršani. Minulo soboto so namreč imeli Hotedršani čast, da sta se skozi njihovo vas vozili dve znameniti glavi: škof Anton Bonaventura in idrijski škof Arko. Seveda se je vse radovedno povpraševalo, kakšni opravki so gnali škofa v Idrijo, ko se je vendar šele te dni poročalo, da je škof pri papežu v Rimu. Stvar je morala biti vsekako zelo nujna, da se je škof takoj po povratku iz Rima napotil v Idrijo. In Hotedršani so baje iz najverodostojnejšega vira izvedeli, da je škof Anton Bonaventura zapleten v neko umazanost, ki presega vse njegove dosežke umazanosti. Resnično povemo, da tem govoricam ne moremo verjeti, kajti nam se zdi absolutno nemogoče, da bi hotel škof, božji namestnik, oslepariti revno ženo za njeno doter in njen zaslužek. Stvar je baje sledeča: Pri umrlem ljubljanskem prelatu Rozmanu je služila njegova nečakinja Frančiška Rozman. Imela je precej dote in tekom časa si je prihranila lepe denarje. Ves denar je imela naložen v hranilnici, hranilne knjižice pa je dala v shrambo stricu prelatu Rozmanu. Tega denarja je bilo 3200 K. Frančiška Rozman je bila tudi zavarovana; govori se, da za 4000 K. Tudi zavarovalno polico je imel v shrambi prelat Rozman. Ko je Frančiška Rozman ob smrti svojega strica zahtevala, da se ji izroči njene stvari, tedaj ni bilo nobenega sledu niti o njenih hranilničnih knjižicah, niti o njeni zavarovalni polici. Nesrečni ženski, ki že preje ni bila prav trdnih živcev, se je vsled te izrube zmešala pamet. Neprestano ponavljala pred se: »Moji denarji, moji denarji!« Sodnija ji je postavila skrbnika, ki je začel z vso vnetostjo stikati za zginolimi knjižicami in za polico. Slednjič je nabral toliko materiala, da je vložil tožbo proti — škofu Antonu Bonaventuri. In zatrjuje se z vso gotovostjo, da je to edino pravi tožnec, kajti dognalo se je, da hrani zavarovalno polico škof Bonaventura. Kjer je pa zavarovalna polica, tam so tudi hranilne knjižice. In radi te tožbe je bil naš škof takoj po povratku iz Rima klican v Idrijo. Kakor rečeno, ni kljub vsem trditvam ne verjame mo, da bi se bil ljubljanski škof podal pod sleparje, kajti vsakdo mora priznati, da je navadno sleparstvo, na radna lopovščina, ako je namreč resnično, da so izginili Frančiška Rozman njeni tisočaki brez njene vednosti. Zato nikakor ne moremo verjeti, da bi si bil ljubljanski škof Anton Bonaventura s to zadevo kakorkoli umazal svoje vrste. Pričakujemo, da bo »Slovenec«, ki je škofovo glasilo odkrito in brez zavijanja povedal, v koliko je resnična govorica o zginolih knjižicah in zavarovalni polici Frančiške Rozman, in če je resnično, da je v tej zadevi proti škofu že vložena tožba.

+ Stajerski deželni zbor odgojen. Ista usoda kakor češki deželni zbor je zadela skoro istočasno tudi stajerski deželni zbor. Vzrok je na obeh straneh isti: obstrukcija manjšine. Le da Nemci v češkem deželnem zboru obstruirajo iz same prevzetnosti, Slovenci pa so morali po tem prozju poseči v silobranu proti nečuvnim nasilstvom nemške večine. Sejo je otvoril dež. glavar ob polu 12. dopoldne. Še v zadnjem trenutku je skušal dosi dež. predsednik spoznam med Slovenci in Nemci; pa se mu ni posrečilo. Ob 1/1. je naznanil dež. predsednik, da je zasedanje odgodeno; na slovanski strani so to naznanilo sprejeli z živahnimi živjokliči.

+ Protestantizem na Spodnjem Stajerskem napreduje sicer počasi, a napreduje vendar. Samo slepci tega ne vidijo. Protestantizem uspeva — ne ker je kot konfesija kdo ve kako simpatičen ljudem, marveč ker se ga oklepajo eni iz nemško - nacionalnega fanatizma, drugi pa iz nasprotja do katoliških duhovnikov, katerih početje se mora napoved vsakemu boljsemu človeku gabit. Katoliški duhovniki so s svojo netolerantnostjo in s svojo brutalno nasilnostjo največji pospeševalci protestantizma, a tega v svoji omejenosti ne pojmiijo. Protestantiski pastirji izrabljajo razmere prav spretno za svojo propagando. Celo po gostilnah prirejajo shode in love duše. Tak shod je bil 2. t. m. v Sevnici v gostilni Maksa Kovača. Odkar je v Sevnici katoliški duhovnik javno prestopil k protestantizmu so tam tla kaj ugodna za protestantsko propagando in dasi pomeni zmagovanje protestantizma tudi zmagovanje nemštva, spe v Sevnici vsa narodna društva in drže narodnjaki križem roke.

+ Naslov cesarskega svetnika je bil podeljen g. Rud. Zarliju, ravnatelju pomožnih uradov pri deželni vladi povodom njegovega vpojojenja.

— Slovensko deželno gledališče. Iz pisarne: Jutri, v četrtek, se poje četrtri »Ločena žena« z gđ. Lovo, gđ. Hadrbolevo ter gg. Iličicem, Bohuslavom, Povhetom in Bukšekom. Predstava se vrši za neparabonente, ker so imeli to opereto neparabonenti šole enkrat, parabonenti pa že dvakrat.

Opereta pri pravljah Loharjevega »Piskaroveca« ter se vrši prva predstava te operete na korst gđ. sestre Jožice Hadrbolevo, opera pa študira Verdijevega »Trubadurja«, ki si ga je izbral g. tenorist Alojzij Fiala za svojo benefično predstavo.

— Slovensko gledališče. Predpustna burka »Robert in Bert« je tudi pri večerajnji predstavi vzbujala mnogo smeha in izvrstno zabavala občinstvo.

— Društvo slovenskih častnikarjev ima danes, ob 6. uri svečer v »Narodni tiskarni« svoj občni zbor.

— Odborova seja »Matiče Slovence« dne 4. februarja 1910. Predsednik poroča, da so v smislu sklepa zadnje odbore seje razpisane častne nagrade za leposlovne spise. Od »Kluba naprednih akademikov« v Celju« je Matica za svojo knjižnico prejela več starih slovenskih in hrvatskih knjig; v svrhu izpopolnitve knjižnice hoče Matica v zvezo stopiti s slovenskimi listi, ki dobivajo slovanske časopise v zameno. »Društvo zdravnikov na Kranjskem« se prepuste društveni prostori za seje.

Umetniški osek je zboroval dne 5. jul., 25. okt. in 6. dec. ter razpravljal 1. o umetniški topografiji slov dežel, 2. o izdaji umetniškega »Kola«, 3. o načrtu za nabiranje umetnin narodne obrazovalne umetnosti. Rad. umetniške topografije je Matica stobila v zvezo z g. dr. Stegenschkom v Mariboru, z »Društvom za kršč. umetnost« v Ljubljani in »Centralno komisijo« za čuvanje umetnin: na Dunaju; dasi si je Matica za »Umetn. topografijo« napravila že načrt, je vendar odstopila od tega svojega načrta, uverjena, da bo »Društvo za kršč. umetnost«, ki se že dolga bavi s to mislijo, izvršila svoj projekt in po vzoru »Centralne komisije« izdalo »Umetniško topogr.« V narodni obrazovalni umetnosti vid Matica baš tako važno stran narodnosti kakor v nar. pesmih; zato je »Rudolfina« v Ljubljani in »Zgod. društvo« v Mariboru dala probudo načrta zbirati umetnine narodne obrazovalne umetnosti; ravnatelj »Rudolfina« se je odzvalo z jakim skavim dopisom. Načeloma se sklepa, da Matica izda umetniško »Kolo«; ta sklep se izvrši, ko bodo denarna sredstva za tako drago podjetje razpolagala. Umetniki sami določijo, katere umetnine naj se reproducirajo v »Kolu«, vendar si Matica pridržuje pravico, odkloniti to ali ono sliko. V spomin stoletnice St. Vraza prvega jugoslovanskega književnika, ki je živel le za umetnost in znanost priredi Matica svečano Akademijo. — Odda se disk. Vošnjakove knjige »Ustava in uprava ilirskih dežel« Za l. 1910. se izda »Letopis«. Priobči se spis o srbskem prosvetitelju dr. Obradoviću, ki je umrl l. 1811. Meningerjevim »Zbranim spisom« bo urednik dr. Tominec, izdajati starejših pesnikov pa dr. Plešič. Pri izdajanju slovanskih slovnice za Slovence je najvažnejša stvar metoda. V nove ustanovljeni »Znanstveni osek« se zvolijo dr. Gruden, dr. Plešič, dr. Mohorič, ing. Turk in dr. Šleibinger; posvetovati se mu bo poleg drugega v kratkem o »Jugoslovanski enciklopediji« (o Enciklopediji jugoslovanskega sveta), ki jo snuje jugoslovanska akademija znanosti in umjetnosti v Zagrebu. S tehničkim slovarjem bo popolniti postno-brzojavno terminologijo, ki smo jo sprejeli, in zdravniško terminologijo. — Dohodkov je imela Matica v l. 1909. 22.076 K 50 v, stroškov pa 23.456 K 74 v, deficit se je zmanjšal. — Knjige za l. 1909. je že dobili.

— Realei — bogoslovel. Naučni minister grof Stürgkh je izdal naredbo, ki določa, da lahko vstopijo absolventi realk in realnih gimnazij tudi v teologijo, ako položijo dopolnilni izpit iz latinščine in grščine.

— Korno poveljstvo v Celovcu. Po listih kroži vest, da namerava vojna uprava ustanoviti v Celovcu novo korno poveljstvo in sicer za Koroško in Primorsko, dočim bi Kranjska ostala pod kornim poveljstvom v Gradcu. Najbrž imamo tu opraviti s poskusom nemških politikov, doseči za Celovec korno poveljstvo. Da je razdelitev graškega kornega poveljstva neizogibna in le vprašanje časa, to je znano. Edino naravno pa bi bilo, da se ustanovi novo korno poveljstvo za Kranjsko in Primorsko v Ljubljani, dočim bi ostala Koroška pri graškem poveljstvu. Svoj čas se je mnogo govorilo, da pride korno poveljstvo v Ljubljano. Stvar je bila v principu že takorekoč odločena in stvarni nagibi tudi govore edino le za Ljubljano — a da skušajo gotovi krogi pridobiti korno poveljstvo za Celovec, temu se tudi ni čuditi.

Društvo »Zveze južnošleskih častnikarjev« ima v nedeljo, 13. t. m. ob 3. popoldne v hotelu »Ilirija« občni zbor. Pri tej priliki bo predsednik društva in bivši od personalne komisije predaval o sedanjem položaju južnošleskih častnikarjev. Zvečer se priredi obiteljski večer, skupno z društvom »jugoslovanskih železniških uradnikov« v restavraciji »Narodnega doma« z zelo zanimivim sporedom. Količi s proge z družinami in prijatelji se vlnudno vabijo.

— II. veliki ples, ki ga je sinoči priredila skupina mesarskih pomočnikov v »Mestnem domu«, je bil razmeroma zelo dobro obiskan. Med občinstvom je vladalo prav veselo razpoloženje. Veseli pari so se sukali na udarce marljivega ljubljanskega seksteta — zadnjikrat v tem predpustu — saj danes je že pepelnica, nastopil je čas pokore za vse predpustne »grehe«.

— Brutalnost nemških vojakov. Sinoči okoli 11. je prišlo devet vojakov 27. pešpolka po Sv. Petra cesti za nekim civilistom. Ker jim je ušel v hišo na Radekega cesti št. 2 ter zaklenil vežna vrata za seboj, tečaj so se vojaki z bajoneti zagnali v vežna vrata, jih sneli in vdrli na dvorišče. Slišale so se vse mogoče klete in psovke na Slovence. Služajno je šla patrolja 17. pešpolka mimo. Ko zasliši vrišč, gre pogledat, kaj da je; čim so jo vojaki ugledali, so se spustili v tek, patrolja pa za njimi. Posrečilo se je patrolji, da je razgrajalec vjela, drugi so ušli. — Tu se vidi, kako krvavo je potrebna stražnica pri znamenju; odkar so jo postavili, se vedno ponavljajo izgrezi. — Očividno.

— Prememba posesti. Odvetnik tr. Karel Triller je kupil vilo »Madeline« za 76.000 K. — »Avstrijsko kreditno društvo« pa je kupilo v Prešernovi ulici Butarjevo hišo št. 50 za 120.000 K.

Telovadno društvo »Sokol« v Kamniku je imelo v soboto v telovadnici svoj redni občni zbor, katerega je udeležilo zelo veliko število članov. To je pač dokaz, da raste zanimanje za kamniškega »Sokola« vedno bolj in bolj, kar gotovo ni v veselje onim prijateljem in neprijateljem društva, ki mu mečejo polena po noge. Po nagovoru br. staroste dr. Krauta, podal je br. Logar tajniško poročilo iz katerega posnamemo, da je društvo med drugim priredilo samo par priredb ter se tudi udeležilo izletov in slavnosti drugih br. društev. Poročilo br. tajnika, kakor tudi ono br. blagajnika se je odobrilo, te se je slednjemu izrekla zahvala za vestno delovanje in prosep društve ne blaginje. K točki o pristopu k solumski župi, vnela se je daljša debata, katero se je končala s tem, da se je sprejel predlog br. Lušina, ki je navetoval pristop k župi Ljubljana I. K slučajnostim je več bratov izrekli svoje nasvete in mnenja, kako bi »društvo« se bolj pomagalo in kako bi to še bolj napredovalo. V novi odboru bili izvoljeni sledeči bratje: Dr. Kraut, starosta; Exler, podstarosta Pollak, načelnik; odborniki: Luštin Potočnik, Logar, Dolinšek, Kraus in Stare. Ko priporoča se br. Luštin na vzočim medsebojno ljubezen in vzajemnost ter demokratičnost, zaključil brat starosta to zborovanje.

Poročil se je g. Stanko Adler zemljemerec v Kamniku, z gđ. Josipino Pollak, hčerko znane narodne rodbine. Bilo srečno!

Iz Litije se nam piše: Veliko, in sicer prav lepih veselje so litjske društva že priredila, toda prvi plesni venček, ki ga je v soboto priredil »Sokol« nadkriljuje vse dosedaj prirejene veselice. Domačinov ter gostov od blizu in daleč je toliko prišlo, da so bili vsi prostori Oblakove gostilne nabito polni. Udeležila pa se ni le mladina, ampak tudi jako lepo število zastavnih mož in žena. Kar priča, kako zanimanje vlada za sokolsko idejo. To naj bo mlademu Sokolu bodrilo k nadaljnjemu in vztrajnemu delovanju. Ker bi nam bilo zelo neljubo, ako bi, seveda ne hote, kaj in koga ne navedli, ki je pripomogel h krasnemu uspehu, zato ker kratko: srčna hvala vsem, nosebno pa načelnici gospici Anči Roglič, ki je kljub grdemu vremenu in slabi poti prihajala v dvorano, kjer ni le nadzorovala, ampak tudi pridno delala. Imeni Fincinger in Anči Roglič zaluzita, da ju »Sokol« v svojo kroniko zapiše z zlatimi črkami. — Na zdar!

Poročil se je g. Josip Gorisček, učitelj v Dobličah z g. Frančiško Mal na Vačah. — Bilo srečno!

Župnik Oblak v St. Lovrencu nam je poslal to - le pisanje: Sklicujoč se na § 19 t. z. z dne 17. decembra 1862. zahteva podpisani urad z ozirom na dnevno vest: »Duhovnik, ki ubožu ne privoščil ne obhajila, ne maše« in št. 26 našega lista, da sprejmete nastopni uradni popravek: 1. Ni res, da je umrl Piškov Peter brez zakramentov; res pa je, da je bil spovedan in v sv. olje dejan. 2. Ni res, da župnik ni hotel priti ga obhajati; res pa je, da je prišla dekla Grdinove hiše pred deseto uro dopoldne v šolo in rekla, da je Peter bolan. Zato, da se ga gre župnik pogledat. Res je, da je šel župnik pre-

cej po končani šoli ob 11. dopoldne k bolniku in ga spovedal. 3. Ni res, da je bil župnik teden pred smrtjo pri njem in sam videl, da se ubožu bliža zadnja ura; res je pa, da je bil župnik tja klican 18. januarja t. l. in je precej šel ob 11. in je Piškov Peter drugi dan 19. januarja umrl. Res je tudi, da bolnik ni bil videti slab, zato je župnik rekel gospodinj, ki je tudi menila, da ni tako slab, da ga bo prišel drugo jutro po maši obhajati. »Če bo pa slabši, me precej pokličite,« je rekel župnik pri slovesu. Res je, da potem ni prišel nobeden povedat, da se je bolniku poslabšalo in ga je šel župnik drugo jutro po maši obhajati. Res je, da je gospodar Anton Saje izjavil, da ni nobeden mislil na njegovo smrt, ker je šel bolnik ravno pred smrtjo še iz postelje. 4. Ni res, da župnik na dan pogreba ni hotel čakati z mašo; res je pa, da je čakal pol ure čez dogovorjeni čas, potem je pa moral maševati, da ne bi šole zamudil. — Župni urad v St. Lovrencu, dne 6. februarja 1910. — Anton Oblak, župnik. — Opomba uredništva: Prosimo našega dopisnika, da odgovori na te trditve.

Nova podružnica družbe sv. Cirila in Metoda. Na Dolenjskem se je v kratkem predpustnem času ustanovilo več podružnic družbe sv. Cirila in Metoda. V nedeljo, dne 6. februarja se je ustanovila tudi na Raki »za Rako in okolico«. Da bo tudi lelala v prid naši šolski mladini, svedoč je njen odbor. Eno jih: Predsednik: Alojzij Humek, posestnik v Gradšču; namestnik: Janko Maurer, trgovec na Raki; tajnik: Tit Grčar, učitelj na Raki; namestnica: Milka Vonk, učiteljica na Raki; blagajnik: Franc Drnovšek, posestnik, občinski tajnik in kakor čujemo v kratkem tudi tovarnar na Raki; namestnica: Tončka Hrastnik, gostilnič. Odborniki: Vinko Bon, veletržec, posestnik, gostilničar itd. na Raki, Jeke Franc, gostilničar v Podulcu, Franc Šiško, župan in posestnik v Zaloki, Alojzij Janc, posestnik in gostilničar na Studencu. Namestniki: Franc Bajc, posestnik v Ardrem; Anton Radi, posestnik v Dednem vrhu; Anton Pirc, posestnik in gostilničar na Studencu. Delegat za glavno skupščino: Vinko Bon. Omeniti je še, da se je v prid podružnice uprizorila igra: »Prvi april«, katero je spisal A. Medved, ki je izšla v letošnjem koledarju družbe sv. Mohorja. Človek je mislil, da ima pred seboj izvežbane diletante, pa so menda vsi v prvič nastopili na odru. Vsi zažugajo pohvale; v prvi vrsti pa g. Matije Čenič v vlogi Maksa. Domači pevski zbor pod vodstvom učitelja Tita Grčarja pa nas je iznenadil s svojim izbornim nastopom. Tu si slišal celo himno družbe sv. Cirila in Metoda. — Bil je to eden najlepših dni za Račane. Začetek je bil lep, la bi pa tudi lepo uspevalo — v to naj nam Bog pomodi.

Omitje »Trta« v Radovljici je priredilo dne 6. t. m. pri gospodu Legatu v Lescah veselico, katere čisti prebitek v znesku 50 K 70 vin. so poslali Ciril - Metodovi družbi za obrambni sklad. »Trto« v Radovljici pripravljamo v posnemanje. To bi bil tudi najboljši odgovor na »Slovenec« humparske napade na našo tolsko družbo.

Telovadnega društva »Sokol« na Jesenicah redni letni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 13. februarja t. l. ob dveh popoldne v restavraciji pri Sokolu na Jesenicah. Dnevni red je razviden v društveni telovadnici.

Med Zidanim mostom in Hrastnikom sta se sinoči okoli 11. ure vtrgali dve skali, ena 2 m³ in druga 1 1/2 m³, ter padli na železniški tir. Osobni vlak št. 31 je zapeljal na skali, ter cel stroj pokvaril in več vozov. Sreča je, da so še pravočasno ustavili brzovalak št. 4. Tu gre vsa hvala strojevodji, ki je takoj pričel zvižgati in dal s tem znamenje brzovalaku, da je vstavil pravočasno. V slučaju pa, da bi imel osebni vlak št. 31 le eno minuto zamude, bi gotovo brzovalak št. 4 prej prišel na mesto nesreče in kjer ni bilo na levem tiru nobene trančice, bi skočil iz tira, ker je ravno tam ovink in bi tudi strojevodja od osebnega vlaka št. 31 ne mogel videti nesreče, ter bi bil zapeljal na prevrtni brzovalak in gotovo bi bilo mnogo človeških žrtev. — In vsega tega bi bila edino uprava južne železnice kriva, ker je vse progne čuva odpravila.

Poroke v Celju. V soboto dne 5. t. m. poročil se je g. Ivan Pfeiffer, uradnik pri veletrgovini P. Majdič, z gđ. Olgo Gradšnikovo, hčerko tam. nadučitelja. — V ponedeljek 7. t. m. se je poročil g. Iv. Braček, gimnazijski učitelj, z gđ. Piškovo, hčerko veleposestnika v Čretu pri Teharjih. Bilo srečno!

Meščanski učitelj Alstreich v Celju, ki je imel pol leta dopusta, nastopi ob II. semestru zopet službo, in sicer po odredbi dež. šol. sveta ne kje drugod na Stajerskem, marveč zopet v — Celju. To celjsko »svaht« sil-

no jezi ter kar besno se zaletava v Aistricha, čet da ta človek absolutno ni več za službovanje v Celju. Kjer je brez vzroka »velečislano« osebe, ki mu niso storile nikoli kaj žalega, nesramno žalil itd. — Resnica pa v oči bode!

Iz šmarnskega okraja na Spod. Štajerskem se nam piše: V našem okraju, ki vendar sluje kot specifično slovenski in »narodni«, nemškuterenje bujno cvete. Imamo petnajst političnih občin, a izmed teh z različnimi oblastmi uradujejo samo tri v slovenskem jeziku, vse ostale pa v — nemščini. Seve so te srenje tudi popolnoma v klerikalni oblasti; klerikalizem in nemškutarija pa sta si pri nas najboljša brata! — Dr. Korosec je res lahko ponosen na šmarnski okraj, to njegovo »domeno«.

Prodaja graščine Prebold. Graščinsko posestvo Prebold v St. Pavlu v Savinski dolini, last grofa Püntkirchen, je kupila parcelacijska družba v Celju in Trstu po svojem pooblaščenju mesarju Grenki v Celju. Graščina je bila prodana za 340.000 kron.

Sokolski dom namerava zgraditi »Sokol« v Šostanju, kar bi bilo zares velike važnosti za pomenskutarjeni Šostanj. Prostovoljne prispevke sprejema odbor; objavijo se v »Nar. Dnevniku«.

Slovensko gledališče v Mariboru. Prvo gostovanje slovenskega deželnega gledališča v Ljubljani g. Povheta in gđ. Thalerjeve je bilo na Srečnico 2. t. m. Nastopila sta v burki »On in njegova sestra«. Slovenskemu gledališču v Mariboru je želeli še mnogo takih uspehov, kakor ga je imelo ta večer, milima gostoma iz Ljubljane pa kličemo še en prisrčen: »Bog vi živite in želimo, da ju zopet in prav kmalu vidimo.«

Samomor. V Mariboru je skočila v Dravo 18letna pestunja Terezija Persch. Njenega trupla še niso dobili. Zeljubljena je bila v nekega stražmeštra, ki pa zadnji čas ni hotel ničesar vedeti o njeni ljubezni.

Nesreča na železnici. Na postaji v Vuzenju na Spod. Štajerskem je zadel tovorni vlak »prevoznika Schindlerlinga« v hrbet s tako silo, da je še isti dan umrl.

Zaradi žaljenja pok. cesarice Elizabete je bil v Gradu obsojen kovač Brunetz na 13 mesecev ječe.

Nečuvne razmere v Celovcu. V večerajšnji seji koroskega deželnega zbora je interpeliral socialnodemokratski poslanec Eich vlado o nečuvnih razmerah na mestnem pokopališču v St. Rupertu pri Celovcu. Interpelant je naglašal, da obglodajo podgane vse tamkajšnje mrtvašnice na mrtvašnem odru ležeče mrtvece. V dokaz svoje trditve je navedel, da so pred par dnevi obglodale podgane mrtvo truplo neke ženske do kosti na čelu, na vratu in na rokah. Vest o škandaloznih razmerah na mestnem pokopališču je vzbudila silno razburjenje v vsi javnosti, zlasti pa med celovskim prebivalstvom.

Stara pesem o Marijinih hčerah. Kolikor več Marijinih družb, kolikor večje število Marijinih hčera, toliko več nezakonskih otrok. Tako je povsodi, kjer ustanavljajo klerikale take družbe. Na Goriškem je tudi več Marijinih družb. V vseh je čistost slabo spravljena. V eni vasi v goriški okolici joče gospod nunc nad dvema hčerama Marijinima, ki sta izgubili nedolžnost v družbi, katero je on ustanovil; v drugi pa gospod nunc kar ni hotel verjeti, da ena Marijina hči ni več vredna biti v družbi. Poklical jo je v farovž, obenem pa tudi babice, ki je potrdila, kar govorijo »zlobni jeziki« po fari! — Marijine družbe moralno grozovito škodujejo kmečkemu žensstvu.

Samomor poštne tajnika dr. Slejka. Skofjski ordinarijat je dr. Slejko dovolil cerkven pogreb, ker so zdravniki različne naroduosti izrekli, da je bil zadnji čas tako melanholičen, da se je bilo vsak čas bati, da stori kaj abnormalnega. Tudi različni duhovniki so to potrdili. Pogreb je bil impozanten. Splošno mnenje je, da je postal dr. Slejko žrtev uradniških razmer. Koj po smrti dr. Slejka, ko takorekoč se mrzel ni bil, je dala poštna direkcija nasilno odpreti predala dr. Slejkove pisalne mize in jih »komisijonelno pregledati«. Da je bil dr. Slejko blagajniški uradnik ali recimo kak defraudant, bi temu nihče ne ugovarjal, ali tako je to stopanje nekaj nečuvnega. Odprli so mizo v odsotnosti dr. Slejkove vdove, oziroma njenega pooblaščenca, dasi je pooblaščenec takoj v nedeljo, torej drugi dan po smrti telefoniral na poštni urad, da se udeležijo komisijonelne otvoritve pisalne mize. Pozneje se je konstatiralo, da se je otvoritev izvršila v nedeljo zjutraj. Medtem, ko se je iz poštnega ravnateljstva pooblaščenec odgovorilo, da

ni nikogar v uradu, pa se je vrnila perlatracija uradnih in prividnih spisov dr. Slejka. Kaj pomeni to? Dr. Slejko je bil vendar približno štiri tedne na dopustu in je na dan smrti od poštnega ravnatelja dvornega svetnika Pattaya dobil brez zdravniškega spridovala še tri tedne dopusta. Torej gotovo ni imel vake važnih aktov, da je bilo treba že v nedeljo in v odsotnosti pooblaščenca Slejkove vdove mizo odpreti. O stvari se bo še na drugem mestu govorilo, a menda že danes lahko rečemo, da je to brezprimerno postopanje narekoval poštni direktorji — strah.

Elektro - Radiograf »Ideala« na Frane Jožefa cesti št. 1, zraven glavne pošte ima od srede 9. do petka 11. februarja sledeči spored: Izdelovanje in pripravljanje jekla. (Zanimiva, podučna, dolga projekcija, po naravi posneta.) Moj zet mora biti medij. (Komično.) Povabljen na lov. (Drama v 27. slikah.) Španski valček. (Po naravi.) Luka povsod vtiha svoj nos. (Komično.) V kratkem se bode predstavljala grozovita povodenj v Parizu, ki je pred 14 dnevi napravila več milijonov kron škode, kakor so poročali časopisi.

Občutna škoda. Zadnji sneg je napravil na raznih poslopih mnogo občutne škode, ker se je na več krajih tramovje posedlo in tudi strehe zleknilo, tako da bo treba mnogo dragih poprav.

Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske od 23. do 29. januarja t. l. Rodilo se je 27 otrok; mrtvorojenih so bili trije. Umrlo je 19 oseb in sicer 7 za jetiko in 12 za različnimi boleznimi.

Zaklato se je v mestni klavnici od 16. do 23. januarja t. l. 85 volov, 3 krave, 5 bikov, 268 prašičev, 108 telet, 23 kostrunov in 28 kozličev. Upeljalo se je 8 zaklanih prašičev, 27 zaklanih telet in 686 kg mesa.

Nazaj v deželno bolnišnico so morali prepeljati predvečerašnjem 21letno Marijo Vokovo rodom iz Nove Štite na Štajerskem, katere je isti dan bolnišnico zapustila, a ji je na južnem kolodvoru prišlo tako slabo, da se je zgrudila.

Delavsko gibanje. Večraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 60 Makedoncev in 65 Slovencev, nazaj je pa prišlo 40 Hrvatov. V Inmost je šlo 25, v Heb 19, v Line 26, v Buks pa 30 Hrvatov.

Izgubljeno in najdeno. Modistinja Marta Slanovec je izgubila temnovišnjo serpo, vredno 12 K. — Andrej Abina je izgubil usnjato denarnico, v kateri je imel 30 K denarja. — Zasebnica Marija Koširjeva je izgubila črni moiek s srebrnim križcem in srebrno svetinjo. — Neka dama je izgubila zeleno torbico, v kateri je imela manjšo vsoto denarja. — Uradnik Leo Makorati je našel denarnico z manjšo vsoto denarja.

V Narodnem domu je bil sinoči zamenjan damski dežnik. Ker je dečična oseba znana, se jo prosi, da ga odda ali v Narodnem domu ali v prodajalni na Starem trgu št. 3, kjer dobi svojega boljsega.

Odnosel je danes ponoči iz kavarne »Union« nekdo popolnoma novo zimsko suknjo. Storičec je znan. Ako suknje ne prinese do jutri popoldne nazaj, se ga bo ovadilo policiji.

V kolodvorski restavraciji gosp. Jos. Schrey je danes zvečer velika slankova pojedina s koncertom Slovenske Filharmonije. Več v današnjem inseratu.

Drobne novice.

* Björnson je preživel tudi večerajšjo noč in jutraj so se mu celo nekoliko povrile moči.

* Proti jezuitom. Okrajni šolski svet v Toplicah na Češkem je na predlog župana Husaka »klenil«, da ne sme na šolah v okraju poučevati veronauk nobeden duhovnik iz reda jezuitov.

* Dvajset milijonov za žrtve povodnj v Parizu. Ministrski svet je sklenil, da bo zahteval od parlamenta za po zadnji povodnji prizadeto prebivalstvo 20 milijonov frankov podpore.

* Anketo za poučevanje slovenskih jezikov na srednjih šolah je sklenil meseca januarja češki »Narodni svet« v Brnu. Največ govornikov se je izjavilo za ruščino; kot vzrok so navajali, da je ruščina svetovni jezik, da je Rusov med Slovani 70 %, da imajo krasno literaturo itd. V tem smislu je bila sprejeta tudi resolucija.

* 1000 porok v enem dnevu. Minulo nedeljo je bilo na Dunaju 1000 parov poročenih. Lansko leto je bilo istega dne poročenih 600 parov. Kakor se kaže, imajo ljudje še vedno veselje do ženitve kljub neznosni — draginji.

* Gospa Borowska so večraj izpustili iz zapora, ker državni pravnik ni vložil ničestne pritožbe. Gospa Borowska se je podala takoj iz justičnega poslopja k univerzitetnemu profesorju dr. Bajwidu, pri katerem je njena hčerka. Poselnik nekoga sanatorija pri Dunaju je gospej Borowski ponudil brezplačno oskrbo. Ona je baje ponudbo sprejela.

* Velika nesreča v mlinu. Blizu Bukarešte je nastala v parnem mlinu eksplozija, pri kateri je bilo ubitih 12 delavcev, 27 pa ranjenih. Lastnik mlina je pobegnil, ker je sam zakrivil nesrečo.

Razne stvari.

* Profesorova razmišljenost je splošno znana. V vsakem šaljivem listu naletimo na anekdote o zamisljenih in pozabljenih profesorjih. Nedavno na Dunaju umrl profesor dr. Jos. Bayer je mnenje o profesorjski pozabljenosti precej močno podprl. Napisal je oporoko, katero je pa pred smrtjo pozabil podpisati. Oporoka je vsled tega seveda neveljavna.

* Hčerka Taftova za stavkajočo delavko. V Filadelfiji je nedavno izbruhnila stavka šivilj. Hčerka Taftova, ki v tem mestu na neki šoli študira, je prišla zadnjič na nek šoli stavkajočih delavk. Kar je tu slišala, jo je napolnilo z veliko nevoljo, in dejala je: »Vse to povem svojem očetu! Kako slabo se dela z ženskami! Nič več ne bom mogla obleči bluze, da bi ne bila jezna. Ta uboga dekleta! Kako morajo paziti na iglo, ki se po tisočkrat zablika pred njih očmi semtertja. Tisočkrat v minuti! Ampak počakajte, povem to svojem očetu, peljem se sedaj naravnost v Washington!«

* Dragocene zgodovinske izkopane. Na polju pri Oplavi blizu Verone so nedavno izkopali 15 prastarih grobov, v katerih so našli množino raznih predmetov velike kulturno-zgodovinske vrednosti. Med drugim so našli več steklenih amfor, orožja, nožev in svečnikov z latinskimi napisi kakor n. pr.: »fortis et crecescens« itd. Najlepši komad je krasno cizelirana »fibula«, s kakršno se zamore ponašati edinole muzej v Florenci. Najstarejši predmeti, ki so jih našli, potekajo po mnenju arheologov iz petega stoletja pred Kristom.

* Bosanski hercegovski gozdovi. Bosna in Hercegovina sta z gozdovi najbogatejši evropski deželi. Konec leta 1907 so zavzemali gozdovi v obeh deželah skupaj 2.572.664 hektarjev (Bosna 2.188.940, Hercegovina 383.724), to je 50,4 odstotkov vsesкупnega površja obeh dežel, torej nad polovico. Od tega je odpadlo na državne gozdove 1.952.375 ha (1.629.520 v Bosni in 260.354 v Hercegovini), na vakufske 19.578 ha (17.577 ha v Bosni, ostalo v Hercegovini); in na privatne 619.690 ha (v Bosni 496.520, v Hercegovini 123.370 hektarjev).

* O premoženju dunajskih Rothschildov je priobčilo Lvovsko »Slovo Poljske« nekoliko podrobnosti, ki se jih zamore smatrati za resnične v toliko, ker je list v precej tesnih stikih s finančnim ministrom dr. Bilinskimi. Po poročilu omenjenega lista so leta 1901 cenili aktivno premoženje dunajskih Rothschildov na 11 milijard to je 11.000 milijonov kron. Ako se proračuna obrestovanje tega premoženja samo na letne 4 od sto, znašajo letni dohodki 440 milijonov kron. Dunajski Rothschildi imajo potemtakem 1.200.000 K dohodkov na dan; vsaka ura jim prinaša 50.000 K, vsaka minuta približno 833 K in vsaka sekunda približno 14 K.

* Židje na Ogrskem. Znani madjarski statistik Ladislav Fenješ je izdal studijo o razvoju Židov na Ogrskem ter posebno opozarja na dejstvo, da se Židje izredno množijo in noben krščanski narod v tej deželi ne more ni od blizu meriti se s to množitvijo. Leta 1785. je bilo v vsej Ogrski samo 73.000 Židov. Leta 1870. torej po 85. letih, je po tedanjem ljudskem štetju naraslo število Židov na Ogrskem na 552.133 duš. Med tem ni minulo 40 let in število ogrskih Židov je doseglo 1 milijon. Samo v Rudimpešti je 200.900 Židov. V severno ogrskih županijah, zlasti med Malorusi živi nad 100.000 Židov. Nad 6 mil. hektarjev zemljišča Ogrske je v židovskih rokah, a vsa ogrska mesta so polna židovskih trgovcev.

* Najnovejši vzrok za ločitev zakona v Ameriki. Ako kak zakonski mož izostane 48 ur od svojega doma in ako potem svoji ženi neče povedati, kje je bil, ima dotična zakonska žena pravico ločiti se od svojega moža. Tako je razsodil učeni sodnik Josiah Cohen pri pittsburškem ločitvenem sodišču. Mrs. Rosina Pasetti je namreč prišla k sodišču, kjer je s

solzami v obeh povedala sodniku, da je njen mož 48 ur zajedal »lumpala« in da med tem časom ni prišel domov. V teh urah so vpoštota tudi dve noči, kar je za zakonsko ženo glavna stvar in poleg tega jej tudi potem ni hotel povedati, kje se je mudil toliko časa. Ženska, zlasti pa napredne, ki imajo sufragetne ideje, trdijo, da je bil kralj Salomon s svojimi razsodbami pravi smrkevec v primeri z sodnikom Josiah Cohenom. Odvetniki so pa mnenja, da sedaj možu, ki izostane od svojega doma dva dni in dve noči, ne preostane nič drugega, nego, da si nalašč zlomi nogo, tako, da ga prinese domov. Ako pa svojo ženo dotičnik v resnici ljubi, potem se mora v toliko žrtvovati, da si zlomi obe nogi, kajti na ta način bode imel za vsak dan svoje odsotnosti po en izgovor. Glasom razsodbe Coheneve, mora namreč domov se vračajoči mož doprinese dovoljne dokaze, iz katerih bode razvidno, zakaj ni mogel priti domov.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

V večerajšnji seji upravnega sveta se je odobrila bilanca za leto 1909. Čisti dobiček leta 1909 znaša 299.046 kron 70 v (proti lanskemu letu več za 57.543 K 58 v). Občnemu zboru, ki se bo vršil 3. marca t. l. se predložijo sledeči predlogi:

Rezervnemu zakladu se dodeli kot redna dotacija 13.732 K 42 v, kot izvanredna dotacija 18.549 K 83 v. S tem bo narasel rezervni fond na 400.000 K. Dividenda se predlaga 6 1/2 % (26 K za vsako delnico, proti lanskim dividendi 6 % (24 K). Na novi račun se prenese 31.440 K 99 v.

Bilanca k 31. decembra 1909 izkazuje sledeče podatke:

Aktiva: blagajna 138.946 K 05 v, menični portfelj 3.965.847 K 61 v, devize in valute 96.568 K 79 v, posojila proti zastavam 2.288.050 K 38 v, vrednostni papirji 1.407.096 K 87 v, dolžniki 7.831.667 K 68 v, inventar 48.901 K 63 v, realitete 436.055 K 48 v, skupaj 16.213.164 K 49 v. Pasiva: akcijski kapital 3.000.000 kron, vloge 10.801.614 K 71 v, upniki 1.650.435 K 16 v, tranzitivne obresti 46.778 K 17 v, rezervni fond 367.718 kron 75 v, penzijski fond 46.799 K, dobiček per saldo 299.046 K 70 v, skupaj 16.213.164 K 49 v.

Račun dobička in izgube: prejemki: obresti 1.050.956 K 42 v, provizija etc. 208.471 K 23 v, iznos realitet 18.802 K 47 v, prenos dobička 24.398 K 31 v, skupaj 1.302.628 K 43 vin. izdatki: obresti 763.757 K 23 v, režije 77.714 K 18 v, plače 112.420 K 43 v, davek in pristojbine 44.575 K 69 v, odpisi 5114 K 20 v, skupaj 1.302.628 K 43 v. Splošni promet v letu 1909 je znašal 757 milijonov (za 125 mil. več kot l. 1908.)

Telefonska in brzojavna poročila.

Romani o seji »Slovenske Enote«. Dunaj, 9. februarja. Današnji »Neue Freie Presse« in »Die Zeit« objavljata prave romane o večerajšnji konferenci »Slovenske Enote«. Navseh teh vesteh ni ničesar drugega res, kakor to, da je podpredsednik poslanske zbornice in vodja češke agrarne stranke konferiral z dr. Šusteršičem.

Slovanom groze s Khuenom. Dunaj, 9. februarja. »Mittagszeitung« priobčuje članek, naperjen proti Slovanom in proti njihovi politiki v parlamentu. V članku pravi, da bo treba tudi v Avstriji poklicati na krmilo takega državniika, kakršnen je na Ogrskem grof Khuen, da užene — Slovane, ako ne bodo odnehali od svoje agresivne politike.

Prihod novega bana Zagreb, 9. februarja. Novi ban dr. Nikola pl. Tomašić pride v Zagreb v petek. Baron Rauch se je že izselil iz banskega dvorca v Martijanec.

Iz Bosne. Sarajevo, 9. februarja. Vladni svetnik in zdravstveni referent pri bosanski vladi dr. Kobler je imenovan za dvornega svetnika.

Srbska trgovinska mornarica. Belgrad, 9. februarja. Srbski vladi se je ponudilo neko angleško parobrodno društvo, da bo pod srbsko zastavo pravažalo srbsko blago po Sredozemskem morju. Vlada bo to ponudbo najbrže sprejela.

Nov bolgarski minister zunanjih del.

Sofija, 9. februarja. Dosedanji minister zunanjih del general Papri-

kov bo imenovan za vojnega ministra. Za ministra zunanjih del pride na to v pošte bolgarski poslanik na Dunaju Ivan Gešov.

Kdaj bo vseslovenska konferenca v Sofiji?

Sofija, 9. februarja. Po informacijah na dobro poučenem mestu bo vseslovenska konferenca v prvi polovici meseca julija in ne, kakor se je prvotno določilo, že meseca junija. Po konferenci se priredi skupen izlet v Pieven, Burgas in Varno. Bolgarska vlada bo dala slovenskim gostom na razpolago poseben vlak.

Dr. Kramar v Petrogradu.

Petrograd, 9. februarja. Poslanec dr. Karel Kramar je prispel semkaj. Na kolodvoru so ga sprejeli odposlanci »Kluba občestvjenih dejatelej«. Dr. Kramar ostane v Petrogradu do ponedeljka in bo imel v »Klubu občestvjenih dejatelej« predavanje o slovenskem vprašanju. Z dr. Kramarjem je prišel semkaj znani poljski politik Roman Dmowski.

Abdul Hamid — zblaznel? Berolin, 9. februarja. »Morgenpost« javlja iz Soluna, da je odstavljen sultan Abdul Hamid zblaznel. Skušal se je obesiti na obrisači. Streljajo, ki je pravočasno prihitel in ga rešil, je odgriznil prst na roki. Abdul Hamidu so končno morali natakiniti prisilni jopič.

Poslano.*

Zadnji odgovor »Rdečemu Praporu« na št. 16. z dne 8. februarja.

»Rdeči Prapor« se strašansko repenči, da sta objavila »Slovenski Narod« in »Slovenec«, da navajam neko pismo, ki ga je pisal »baje« Ivan Zorko in da kdor čita to pismo, bi res lahko dobil čudne pojme o delavcih. Izraza »baje« jaz nič ne poznam, ampak samo resnico. Pismo je datirano »Loco dne 21. februarja 1902« in kdor je toliko radoveden, naj pride k meni v pisarno, tam je vsakemu na razpolago. Ker pa pravi »Rdeči Prapor«, da nima pismo iz leta 1902 nič opraviti s sedanjo stavko, ve Zorko sam najbolje, kaj je bilo še med tem časom in da se do konca leta 1909 ni nič poboljšal. — Obenem se usojam sl. občinstvu priporočati, da sprejemam vsa dela kakor poprej, ker imam dovolj novih delavskih moči, da lahko postrežem z vsakim v moje stroko spadajočim delom.

Z odličnim spoštovanjem
(500) JOS. WEIBL

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:
Za družbo sv. Cirila in Metoda. G. Peter Kraigher v Hrassah pri Postojni K 8 08, na svatbi Antona Marušiča iz Hrass v gostilni Kraigher znesel na družbi prodani krof. — Članica ženske podružnice C. M. družbe v Črnomlju 1 K, katero je plačal g. sudni predstojnik dr. V. Flerin, ker je dobro plesal četvorko na čitalniškem venčku. — Katina Guštinova v Metliki K 15, nabral »ajnar« na kostumnem venčku Narodne Čitalnice v Metliki. — G. Iv. Sega v Radovljici K 10 53 nabral »ad hoc« sestavljeni pevski zbor na plesnem venčku lešče pivovarne dne 5. t. m. v prostorih g. Kunstlja v Radovljici pod geslom: »Ej, pojdi no sem...« — Omizje »Trta« v Radovljici K 50 17 kot prebitek veselice, ki se je vršila dne 6 t. m. pri g. Legatu v Lescah. — G. Josip Valentič, Trnovo na Notranjskem K 20, darovala trvdka Anton Krisper iz Ljubljane, mesto venca na grob g. Ivana Valentiča, trgovca v Trnovem. — Št. Peterški poštni uslužbenec na prijateljskem večeru pri g. Kocmur 3 K in sicer je tv svotico donesel avtomat, svirajoč eno uro v ta sveti namen Bog živi avtomat in vrljo gospe Kocmurjevo. — Jožefa Perenič, Krška vas 10 K, zaslužil g. Poljanšek na veselici pri P. v Krški vasi. — Skupaj K 117 78. — Živeli zavedni in nevstrašeni darovalci in nabiranci! — Hv. la. rodoljubom!

Za prosveto: Okrajna posejilnica v Litiji za Prosveto K 20

Umrli so v Ljubljani:

Dne 5 februarja: Ivan Prosen, gostac 73 let, Japljeva ulica 2. — Anton Polajnar, hlapec, 29 let, Radeškega cesta 11.
Dne 6. februarja: Ana Novak, poštnega uradnika žena, 95 let, Emonska cesta 2.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 9. februarja 1910.
Termin.
Pšenica za april 1910 . . . za 50 kg 14-11.
Pšenica za oktober 1910 . . . za 50 kg 11-84
Rž za april 1910 . . . za 50 kg 9-52
Koruza za maj 1910 . . . za 50 kg 6-62
Oves za april 1910 . . . za 50 kg 7-43
Efektiv.
Vadžno.

Ali imate bolečine?

Od revmatizma, od protina, glavobola, scobobola! Ali ste si po prepihu, prehlajenju kaj nakopali! Poizkusite z bolečine tolažečim, zdravilnim, krepčujočim Fellerjevim fluidom z znamko »Elafluid«. To ni samo reklama. Tucat za poizkušnjo 5 kron poštnine prosto. Izdelovalec samo lekarnar Feller v Stubici, Elais trg šte. 238 na Hrvaškem